

editörden

Müslüman dünyada liberalizm konusunda kafaların biraz karışık olduğu bir gerçektir. Müslüman entellektüellerin bir kısmı liberalizmin öne çıkardığı değerlere sahip çıkmak gerektiğini düşünürken, belki daha büyük bir kısmı liberalizme şiddetle karşı çıkmakta; liberalizmin İslâmın “Allah’a teslimiyet ve kulluk” anlayışıyla bağdaşmayan bir ideoloji olduğunu düşünmektedir. Ancak Soğuk Savaşın bitmesi ve merkezden kumandalı ve müdahaleci sistemlerin çökmesiyle bütün dünyada liberalizm, liberal siyaset ve iktisat politikalarının öne çıkmasıyla, doğal olarak bu kavramlar çevresindeki tartışmalar Müslüman dünyanın da gündemine girmiş durumdadır. İçinden geçmekte olduğumuz küresel ekonomik kriz nedeniyle birçok yerde liberalizm ve piyasa aleyhtarlığı son zamanlarda yükselmiş gibi görünse de, orta vadeli bir perspektiften bakıldığında, gerek teorik ve gerekse uygulama boyutlarıyla liberalizm ve liberal politikalar konusunun dünya gündemini önümüzdeki dönemde de meşgul etmeye devam edeceğini söylemek mümkündür.

Bu çerçevede EskiYeni dergisinin bu sayısında liberalizmi ve piyasa ekonomisini dosya konusu olarak ele aldık; bu konuyu çeşitli boyutlarıyla irdeleyen bir özel sayı hazırladık. Amaç, modern ideolojilerin yükseldiği Aydınlanma döneminden bu yana dünya gündemini meşgul eden, Müslüman dünyada bundan sonraki dönemde daha fazla gündeme gelmesi muhtemel olan liberalizm ve liberal politikalar konusunda zihinlerin berraklaşmasına bir nebze katkıda bulunmaktır. Bu çerçevede saygın akademisyen ve entelektüel Prof. Dr. Mustafa Erdoğan’a ait ilk makalede liberalizmin felsefi ve tarihi temelleri irdeleniyor, liberalizmin ne olup ne olmadığı, hangi tarihsel kaynaklardan beslendiği, nasıl bir dünya görüşü olduğu, ve kendi içinde ne tür kollara ayrıldığıyla ilgili son derece önemli bir değerlendirme yapılıyor. Ardından, piyasa ekonomisi, devletin piyasaya müdahalesinin sonuçları ve korumacılığa karşı serbest ticaretin erdemi konusundaki çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. Mustafa Acar liberalizmin iktisadi modeli olarak serbest piyasa ekonomisini irdeliyor. Prof. Acar makalesinde serbest piyasa ekonomisinin temel kurumlarını tartıştıktan sonra, İslâm ve piyasa ekonomisinin birbiriyle uyumlu olup olmadığı konusuna değiniyor.

Daha sonra liberalizm, piyasa ekonomisi ve İslâm konusunu çeşitli boyutlarıyla tartışan iki makaleye yer veriyoruz. Bunların ilkinde, din ve hürriyet alanındaki çalışmalarıyla tanıdığımız Doç. Dr. Bilal Sambur birey, özgürlük, özgürleşme ve özgürleştirme gibi kavramlara müracaat ederek, İslâm ve liberalizm konusunu tartışıyor. Ardından Yrd. Doç. Dr. Bican Şahin piyasa ekonomisi, liberal demokrasi ve İslâm arasındaki ilişkileri tahlil ediyor. Liberalizmin siyasi, iktisadi ve felsefi açımları bağlamında Buğra Kalkan demokrasi, piyasa ekonomisi ve zenginlik arasındaki ilişkiyi tartışıyor. Bunu takiben bir röportajımız var. Türkiye’deki liberallerin duayenlerinden, Liberal Düşünce Topluluğu bünyesinde Türkiye’de liberal fikriyatın gelişmesine yönelik pek çok faaliyete imza atmış olan Prof. Dr. Atilla Yayla ile yaptığımız söyleşi yer alıyor. Sayın Yayla liberalizmi nasıl anlamak gerektiğinden İslamcıların liberalizme bakışına, liberalizm-demokrasi ilişkisinden Türkiye’de liberalizmin evveliyatına varıncaya kadar birçok konuda görüşlerini bizlerle paylaşıyor. Daha sonra Alper Akalın halen yaşanmakta olan küresel kriz ve daha önce yaşanmış olan ekonomik krizlerden hareketle liberal paradigmanın serüvenini, devletçi-müdahaleci yaklaşım ile piyasacı yaklaşım arasındaki çatışmanın nereye doğru evrildiğini ele alıyor. Liberteryen geleneğin önde gelen temsilcilerinden Murray Rothbard niçin liberteryen olmak gerektiği sorusuna cevap aradığı kısa makalesinde özgürlük idealinin yanında saf tutmak için ileri sürülebilecek faydacı-fırsatçı argümanları reddederek, ahlâk ve adâlet kavramlarına yaslanan ilkesel bir duruş öneriyor.

Son bölümde bir de soruşturma dosyamız var. Soruşturma bölümünde Bahadır Akın, Bilal Sambur ve Sinan Canan’ın liberalizm ve liberal politikaların Türkiye’nin yarasına merhem olup olmayacağı konusundaki görüşleri yer alıyor.

Böylelikle liberalizm-piyasa ekonomisi ve İslam konusunda Türkiye kamuoyunun zihin berraklığına kavuşmasına kısmen de olsa katkıda bulunacak bir çalışmanın ortaya çıkmış olduğunu umuyoruz. İzleyen sayılarda liberalizme daha eleştirel yaklaşan yazılara yer vererek bu dosyayı zenginleştirmeyi arzu ediyoruz. ■

Selam ve muhabbetle
Sayı Editörü
Prof. Dr. Mustafa Acar